

מילין קידין וחיזושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מִי־הֵתָא

תֵּתָא

חֵדְתָא דְאֹרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

קיום תרי"ג מצוות לכל יהודי

להתקיים אלא בכללות כל ישראל ואין מציאות בעולם יכול עשות כל עיקרי התורה, וזה לך האות, אם הוא כהן הרי זה אינו מקיים נתינת כ"ד מתנות כהונה ופדיון בכור וכו', ואם הוא ישראל הרי אינו יכול לקיים מצות עשה שבהקרבת הקרבנות ודיניהם אשר רבו מצות עשה שבהם, וכן לוי. ובכללות כל ישראל יקיימו כללות עיקרי התורה, לזה אמר 'ועשו' לשון רבים.

אך כאשר כולל עצמו בכלל ישראל יש לו חלק בכל תרי"ג המצוות וממילא מקבלים רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו חיות, וכאשר כתב **האור החיים** (שם לט לב): כי ה' ציווה תרי"ג מצות, ומן הנמנע שימצא אדם אחד שישנו בקיום כולם וכו', ומה מציאות יש ליחיד לקיימם להשלים תיקון לרמ"ח איבריו ושס"ה גידיו אשר יכוונו להם, אלא ודאי שתתקיים התורה במחברת הכללות ויזכו זה מזה. עכ"ל. ומטעם זה אמרו צדיקים שקודם כל מצוה שעושה, יראה לכלול עצמו בכלל ישראל.

זוהי אפוא כוחה של אחדות ואהבת ישראל שנחשב לו כאילו הוא עצמו עשה המצוה בפועל, וכלשון הזהב של העוללות אפרים בהמשך דבריו: ודבר זה ראייה ומופת לאחדות האומה הישראלית, שכולם נחשבו לאיש אחד והם גוי אחד בארץ מצד הנשמות שנגזרו מאל אחד, ולפיכך מקבל כל אחד שכר מן המצוות שעשו אחרים, וכן העונש, מצד היותם ערבים זה בזה.

מצוות שאינו יכול לקיימם בפועל יקימם במחשבה ודיבור

עצה נוספת מצינו בספרים הקדושים שהרי אמרו (קידושין מ). 'מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה', ועל כן במצוות שבידו לקיימם, יקיים המצוה בפועל.

זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור (ג טו). דרשו רבותינו ע"ה (תקו"ז הקדמה ד): 'שמי' עם י"ה - שס"ה, 'זכרי' עם ו"ה - רמ"ח. שכאשר מקיים האדם רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, זוכה להשראת השכינה. כי כל מצות עשה מחיה ומגינה אבר אחד מהאדם, וכל מצות לא תעשה מחיה ומגינה על גיד אחד משס"ה גידיו של אדם. אם כן יקשה, וכי יכול אדם לעשות את כל המצוות. הלא ישנם מצוות הנוהגות רק בכהנים, וישנם שחלים רק במצבים מסוימים, כגון מצוות השבת אבידה שאם אינו מוצא מאומה אינו יכול לקיימה, וכן שילוח הקן ונתינת גט פטורין וכיוצא בזה מצוות רבות אחרות. ועל כולנה, אותם המצוות שניתן לקיימם רק בזמן שבית המקדש היה קיים. ומאחר שראינו שכנגד כל אבר מהאדם ישנה מצווה מיוחדת לו להחיותו, מה יעשה האדם ויחיה.

ע"י אהבה ואחדות כלל ישראל נעשה כאילו קיים הוא עצמו

נאמרו בכך כמה וכמה תירוצים. בעל **הכלי יקר ע"ה** כותב בספרו **עוללות אפרים** (קפז): התורה באמת גדולה ורחבה היא על האדם, כמו שאמר (תהלים קיט צו) 'רחבה מצותך מאוד', ועל הרוב אי אפשר לאדם אחד שיהיה בידו לקיים את כל מצוות עשה בתורה וכו', הרי לפעמים שתמנע ממנו לאיזה סיבה. על זה אמרו (אבות פ"ב מט"ז) 'לא עליך המלאכה לגמור' כולה, רק אשר תמצא בכחך עשה אתה קצתם ואחרים קצתם, ובזה תתקיים התורה כולה על ידך ועל יד זולתך.

וכך גם כתב **האור החיים הקדוש** (שמות כה י) לבאר מדוע דווקא בארון שינה לשונו ואמר לשון רבים כאמרו 'ועשו ארון', וביאר: אולי שרמז שאין גופה של תורה יכול

א) שזה הנאמר בפסוק (דברים ל יד) 'כי קרוב אליך הדבר מאוד בפך ובלבך לעשותו'. שישנם מצוות שאפשר לו לקיים והם הנכללים ב'לעשותו'. והמצוות שאינם בידו לעשותם, קרובים אליך מאוד ע"י שתקיימם 'בפך ובלבך' היינו לימוד המצווה והלכותיה בפך, ולדעת סוד המצווה בלבך.

אך במצוות שאינם בידו יקיימם ע"י דיבור ומחשבה, כפי הידוע שבכל מצוה ישנם שלושה חלקים 'מעשה דיבור ומחשבה'. ואם אינם בידו ילמד הלכותיהן וישתוקק לקיימם במחשבתו ואז הקב"ה מצרף מחשבתו למעשה כאילו עשה בפועל.
מבאר השל"ה הקדוש (הקדמה לתורה שבכתב אור חדש

מִלְתָּא דְפְלִיאָה

אדם מישראל קדוש בקדושת התורה

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה וְגו' אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ (א א). כל אדם מישראל קדוש הוא בקדושה של מעלה ואף גופו הגשמי קדוש הוא, וביותר הצדיקים המתנהגים בקדושה ובטהרה אשר בוודאי כל גופם קדוש. כי התורה והאדם קדושה אחת יש להם, כמו שנרמז בלשון הפסוק (במדבר יט יד) 'זאת התורה אדם', והרי אמרו (אחרי עג.) אורייתא קוב"ה וישראל חד אינון, וכמו שהתורה כולה שמותיו של הקב"ה (זוהר משפטים קכד.), כך גם בני ישראל הם שמות הקדושים, כמו שכתב הרה"ק בעל מאור עינים ע"ה (ד"ה ואלה שמות), ואלה שמות בני ישראל שבני ישראל מלאים שמות הקדושים, וזהו ואלה שמות אלו בני ישראל המלאים שמות הקדושים.

גם שמו של האדם רומז לשמות קדושים ועליונים, כמו שאמר המגיד ממעזריטש ע"ה (ליקוטים יקרים אות ערב) על הפסוק 'ואלה שמות בני ישראל', כי כמו שהתורה שמו של הקב"ה כך שמות בני אדם הם שמות קדושים, ושמו של האדם רומז לבחינת נשמתו הקדושה שיסודה בשמות הקודש. ושם האדם למטה הוא רמז לשם קדוש בעליונים, וזה הנאמר בהמשך הפסוק אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ, אִישׁ הוא צירוף שם קדוש ועליון, וּבֵיתוֹ הוא שם האדם למטה, שניהם בָּאוּ כאחד, והשם התחתון הוא כמו בית לשם העליון.

לכל יהודי יש אות בתורה

לכל יהודי יש אות מיוחדת בתורה, כמו שידוע הרמז בתיבת 'ישראל' ראשי תיבות יש ש'שים ר'בוא א'ותיות ל'תורה, וכן יִשְׁרָן ראשי תיבות יש ש'שים ר'בוא נ'שמות, ומבאר במאור עינים (חוקת ד"ה זאת התורה) שיש שישים רבוא שורשי נשמות בישראל, וכל שורש נשמה יש לו אות בתורה כמו שכתב מו"ר זקני ע"ה בספר פתוחי חותם (ריש כי תשא), וכדאיתא בזוהר 'קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד הוא', ואותה אות היא חלק אלוה ממעל שבקרב האדם המשפיעה על האדם שפע וחיות קדושה.

מטעם זה אמר האריז"ל שבהגבהת התורה יקרב האדם את עצמו אל ספר התורה, ויסתכל היטב באותיות הקדושות, ובאותה שעה יתמשך עליו אור גדול, כי על ידי הראיה מושך האדם לעצמו שפע טובה וברכה מהאות המיוחדת לנשמתו, בבחינת 'אות היא לעולם', שכל אות בתורה משפיעה על אדם אחד שהוא עולם מלא, ולכן נקרא הקדוש ברוך הוא 'ה' צבאות' שהוא מלשון 'צבא אות', כי כל אות ואות בתורתו הקדושה יש לו צבא בפני עצמו.

בני ישראל הגיעו לשלמות בקבלת התורה

ובקבלת התורה בא הדבר לשלמות, שאשר קיבלו בני ישראל את התורה השיג כל אחד את חלקו בתורה, ועל ידי זה העמידו עצמם איש איש על מעמדו הראוי לו, וזה הרמז בכתוב (להלן כ טו) 'וירא העם וינועו ויעמדו', שעל ידי יראת השמים שקיבלו במתן תורה העמידו עצמם במקומם הראוי להם. והענין הוא, מאחר ולכל יהודי יש שם משמות הקודש, והלא התורה כולה היא שמותיו של הקב"ה, וששים רבוא אותיות לתורה כנגד ששים רבוא נשמות ישראל, וכיון שבקבלת התורה קיבל כל אחד את חלקו הראוי לו בתורה - בא לתיקונו הנכון באותיות התורה שכנגד נשמתו.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

כח ההטיה לטוב או לרע הוא שנמצא בידי האדם

הכתוב (דה"י א' כט יד) 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך'. רק המבוקש מהאדם להטות רצונו וחשקו לדרך חיים, או אז ישפיע עליו הקב"ה כוחות משמים לגמור מעשיו בטוב.

בכח האדם להשתמש בתכונותיו ולהטותם להיכן שיחפוץ

ניתן להעמיק עוד, מהו כח הנטייה שנתן הבורא יתברך ביד האדם. כי האדם נברא גוף ונשמה, ארץ ושמים. כוחות מנוגדים זה לזה, ובידו להטות עצמו לאחד מהם, ובכך מושך אחריו גם את הכח המנוגד לו. וכבר נאמר שלכן נקרא 'איש' ראשי תיבות א'רץ י'הודי ש'מים, שהיהודי נמצא בתווך בין שמים לארץ ובידו להטות ארץ לבחינת שמים, וחלילה להיפך.

וכך דרש בזה אדוננו הגאון מוילנא ע"ה (משלי כב ז) בדברי הגמרא בשבת דף קנו (ע"א), האי מאן דבמאדים יהי גבר אשיד דמא. שכל אדם נולד במזל מסוים ואינו יכול לשנותו, רק הכח שיש בידו הוא, לקחתו ולהשתמש בו לדברים טובים. כדוגמת הנולד במזל מאדים שבבחירתו יכול להיות מוהל, שיקח את מזלו וישתמש בו למצוות ולקדושת הברית. וכן יכול להשתמש בו להיות שוחט, שאף שיש בו מצוה אך אין זה אלא רשות, שכשירצה לאכול עליו לשחוט בהמתו. אך יכול ליפול לדרגת רוצח ח"ו. נמצא כי אותה הנקודה שיש בו יכולה לשמש לקדושה או להיפך ח"ו, לרציחה ואביזרייהו. הרי לנו משמעות עמוקה בכח הניתן באדם להטות עצמו ומזלו ולהשתמש בו לטובה. שבעצם נמצאים בו כל האפשרויות, והמבוקש ממנו להטות עצמו ולנטות אחר הטוב.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי ה' מַה זֶה בְּיָדְךָ וַיֹּאמֶר מִטָּה (ד ב). קשה, הלא ידע ה' מה יש בידו, לשם מה שאלו על כך. אלא ביארו בזה בספרן של צדיקים כי למקל ישנם כמה משמעויות, כשאדם בא בשנים נסמך עליו נקרא 'משענת', וכשאדם צעיר הולך עם מקלו משמש המקל לכבוד ולתפארת ואז נקרא 'מטה' על שמטה אותו לכאן ולכאן, וכשנוטלו להכות בו נקרא 'מקל' מלשון 'ונקלה אחיך לעיניך'. וזו הייתה שאלתו של הקב"ה למשה ע"ה 'מה זה בידך' באיזה מצב משמש המקל שבידך, והשיבו משה 'ויאמר מטה' המטה אשר בידי משמש לי להטות עצמי לימין ושמאל. כלומר הכח הנמצא בידי הוא להטות עצמי לגשמיות או לרוחניות באמצעות מעשי.

ומבואר עוד, כי משה רבנו ע"ה הלא היה חכם גיבור ועשיר כמובא בחז"ל (נדרים לח.), אך ידע, כי לכל אלה לא הגיע מכוחו העצמי אלא מהקב"ה שהשפיע לו כל זאת, ואם יטלם ממנו שוב אינו שווה לכלום. כי איך יחזיק עצמו לחכם הלא רק ה' יתן חכמה, ו'משיב חכמים אחור ודעתם יסכל' (ישעיה מד כה). וכן מעלת העשירות, הלא ה' מוריש ומעשיר' (שמואל א' ב ז). וגבורת בן תמותה אף היא אינה שווה לכלום, כי 'באפס יד ישבר' (דניאל ח כה). ועל זה השיבו משה רבינו, אכן אין לי מצד עצמי שום דבר, והכל בידך, ואני הנני רש ודל. ברם ישנו דבר אחד אשר הוא בידי ולי השליטה עליו, והוא 'המטה'. כלומר, כח הנטיה לנטות ימין ושמאל, לבחור בטוב או בהיפך ח"ו. כי רק את כח הבחירה העניק הקב"ה לאדם. וזאת על כל אדם לדעת, כי משלו אין לו מאומה כמאמר

יצר טוב מגיע בגיל י"ג לאחר שנשרשו תכונות נפש האדם

בזה ניתן לבאר מדוע היצר הטוב מגיע לאדם רק בהיותו בן י"ג שנים. שכן התכונות לטוב ולהיפך נמצאים בו עם לידתו כמאמר הכתוב (בראשית ח כא) 'כי יצר לב האדם רע מנעוריו', וכך מאמץ הוא לעצמו תכונות אלו וממצה אותם עד תומם, וכשנרכשו אצלו, מגיע היצר הטוב ואז יכול הוא להוציאם בכל הכח בקדושה. כי הלא כל כוחו של היצר הטוב הינו הטיית התכונות לטוב, ומשכן לאחר שנקנו בו באדם תכונותיו, מגיע זמנו של היצר הטוב להטותם לתחיה ולטוב.

הקב"ה עוזרו לאדם להטות תכונותיו לטוב

ואמרו בגמרא סוכה (נב:): אמר רבי שמעון בן לקיש, יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו וכו', ואלמלא הקדוש ברוך הוא שעוזר לו אינו יכול לו. יש לפרש שזוהי העזרה שעוזר לו הקב"ה, שהכוחות שיש בו מתכוונים לצד הטוב. שכן יצר הרע יושב על שני מפתחי הלב, שאינו נמצא בצד הרע, שכן אין המלחמה במקום הרע. רק יושב על שני מפתחי הלב, ששם עיקר המלחמה להטות את הדברים מרע לטוב, והקב"ה מסייע ביד האדם שיוכל להטות לטוב.

תורה תבלין להטות יצרו ולהמתיקו

וזה גם מה שהורו לנו חז"ל הקדושים בדבריהם (קידושין ל:): 'בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין', ויש להבין דברי חכמים וחידותם, הרי תבלין הוא הממתק את המאכל ונותן בו טעם, וכל מטרתנו לבער מקרבנו את היצר הרע, אם כן מהו שהמשילו היצר לתבלין. אך האמת היא, כי היצר הוא רצון באדם בלתי מוגדר לטוב או לרע, והוא כח רצון, חשק התלהבות ודחף בלתי מוגדר,

וע"י התורה הקדושה משמש תבלין למתק ולהפכו לטוב, וכך משתמש בכלים שניתנו בו לתכלית שבשבילה נבראו. כמו לדוגמא אהבה - לאהוב הבורא, ויראה - ליראה מהחטא, וכן על זה הדרך. ואפילו גאווה המגונה משתמש בה להכיר גדולת הבורא ולנצח היצר.

וכמו שכתוב (תהלים קיט צח) 'מאויבי תחכמי מצוותיך' שביאר בזה הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה (קדושת לוי נח ד"ה שמטבילין) שאת החשק וההתלהבות שיש לאדם לענייני העולם הגשמיים שהם אויביו של האדם, יקח מהם להחכים במצוות ה' ובאותה התלהבות יעשה את מצוות ה'. ועל כך פירשו צדיקים את דברי רש"י בפסוק (בראשית לב ה) 'עם לבן גרתי', שכתב: 'ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים', שאמנם שמרתי תרי"ג מצוות, אך מצטער אני על כך שלא למדתי ממעשיו הרעים, והיה עלי ללמוד ממנו כיצד רץ והתלהב בעשיית מעשיו הרעים, ולהשמש בהתלהבות זו בעשיית המצוות.

ובזה יבואר מה שאמרו במדרש (תנחומא נשא יא) שהראה הקב"ה למשה מטבע של אש מתחת כסא הכבוד, ולשם מה הוצרך להראות לו מתחת כסא הכבוד בדווקא. אך כדי להראותו וללמדו, כי אמנם כסף יכול לשמש לכל דבר, הן למצווה וחלילה להיפך, אך בכח האדם להטות את דברי עולם הזה לקדושה עד שיגיעו כל כך גבוה עד כסא הכבוד. כי כל ענייני עולם הזה תלויים ועומדים בנטיית האדם לטוב ולמוטב, והאדם יכול להפך כל דבר לטוב. ועל כך מבקשים בכל יום 'והסר שטן מלפנינו ומאחרינו' שהשטן הוא יצר הרע (ב"ב טז). עומד באמצע בין הטוב בחינת 'לפנינו' לרע בחינת 'מאחרינו', וכשיסירו ה' נוכל להטות הכל לטוב ויתקיים 'ושמור צאתנו ובואנו לחיים ולשלום מעתה ועד עולם'.

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודת ה' על סדר הפרשה

עבודת השם בכל מקום ובכל זמן

למקום מסוים או למצב אחר ממה שנמצא בו עכשיו, שכן 'מלוא כל הארץ כבודו', ומכל מקום ובכל זמן יכולים להתקדש בקדושתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה.

התקרבות לקודשא בריך הוא בשלשת הבחינות עולם שנה ונפש

סימוכין לדבר מצינו בתורה הקדושה לענין ההתקרבות לשכינה הקדושה לכל אדם, בכל מקום, ובכל זמן, שהן שלשת הבחינות הכוללות את כל הבריאה כולה, עולם, שנה, נפש, ורמוזים הם בפסוק (להלן יט יח) 'והר סיני עשן כולו', עש"ן ראשי תיבות ע'ולם ש'נה נ'פש. בבחינת עולם, כתוב (דברים ד כט) 'ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך', ודקדקו צדיקים ע"ה שהכתוב סתם ולא פירש באיזה מקום, שמכל מקום ומקום שהינך 'שם' תוכל לדרוש את ה' אלקיך ומצאת כאשר תדרשנו, ובכל מדרגה שתהיה משם תמצא את השם יתברך ותוכל להידבק בו.

דוקא מתוך חשכת הגלות אפשר להתקרב הרבה

ולא זו בלבד אלא יותר מזה דקדק בתפארת שלמה (עקב ד"ה או יאמר והיה עקב ה-ב') מסמיכות הפסוקים שם (ד כז-כט), וכתב דברי חיזוק ללב נשבר בחשכת הגלות האחרון, כשבועוונותינו הרבים גברה החשכות ועול הגלות וכשל כח הסבל מרוב הצרות וטרדות הזמן, והסטרא אחרא רודף כל היום באין מנוס, אמנם נכון לכל אדם להבין ולדעת כי דוקא בגלל זה הזמן גרמא שאפילו מעט ההערה לקדושה פועל יותר ויותר לדחות הרבה מהסטרא אחרא, ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך, ויקר מאד ומקובל לפני ה' יתברך כל בחינת התעוררות לעבודת ה' לתורה ולתפילה אף שאינו כראוי ובכוונה הגדולה כמו בדורות הראשונים, בכל זאת המעט מהעבודות הוא חשוב לפני הקב"ה כמו הרבה בימים שלפנינו.

בכל מקום ומצב שהינך עומד בו מקודש הוא לעבודת ה'

וַיֵּרָא מֵלֶאֱלֹהִים ה' אֵלָיו בְּלִבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֵּרָא וְהָיָה הַסֵּנֶה בַּעַר בָּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינּוּ אֶפְלָא. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרֶה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הַמְּרָאָה הַגָּדֹל הַזֶּה מִדּוֹעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה. וַיֵּרָא ה' פִּי סָר לְרֵאוֹת וּגּוֹ'. וַיֹּאמֶר אֶל תִּקְרַב הַלֵּם שֶׁל נְעֻלָיִךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא (ג ב-ה).

מפסוק זה למד החפץ חיים ע"ה לקח בעבודת השם יתברך, כי דרכו של היצר הרע להכניס לאדם מחשבות רעות בכדי למנוע ממנו לעסוק בתורה ועבודת השם, בטענות שווא למיניהם, שלפי מקומו וזמנו או מצבו הדחוק אינו יכול לעבוד את השם, ורק לכשירחיב ה' את גבולו ויוטב מצבו או ישתנה מקומו, ולא יהיו לו שום מניעות, אז יוכל לעסוק בתורה ובעבודת ה' כראוי.

זוהי השאלה ששאל ה' יתברך את משה רבינו ע"ה, מה אתה מהסס כשאתה רואה שהסנה בוער באש והסנה איננו אוכל, ענה לו משה ע"ה אסורה נא ואתקרב לעלות למקום הקדוש ואז אראה את המראה הגדול הזה אור ה'.

אולם רצונו של הקב"ה מהאדם להאמין באמונה שלימה שבכח כל אחד מישראל לעבוד את השם יתברך, בכל מקום ובכל זמן, ועל זה אמר לו הקב"ה אל תקרב הלום, שאין צורך דוקא לעלות בהר ולהתקרב עד הלום בכדי להתחבר ולראות גילוי אור ה', אלא כי המקום אשר אתה עומד עליו, היינו באותו מצב ובאותה שעה שאתה עומד בה, אדמת קודש הוא, כי רצון הקדוש ברוך הוא דוקא בעבודה מאותה שעה הדחוקה, כמו שאמרו חז"ל (שיהש"ר פ"ח ח יב) 'הלומד תורה בצער נוטל אלף בשכרו, שלא בצער נוטל מאתיים', ו'לפום צערא אגרא' (אבות פ"ה מכ"ג).

וזה מה שאנו אומרים בכל יום 'קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלוא כל הארץ כבודו' (ישעיה ו ג) כמה פעמים בכל יום, שבכך אנו מזכירים לעצמנו שכדי להגיע לקדושה אין צורך להגיע

קדושה בכל מקום ולמד לעבוד את ה' יתברך בכל מקום ובכל זמן.

תפילה לבורא עולם בכל עת ובכל שעה

כך הדבר בבחינת השנה והזמן, שלא יאמר האדם עתה אין לי מוח הראוי לתפילה ולכן לא אתפלל עכשיו רק כשאפנה אתפלל כראוי וכנכון, אלא תמיד בכל עת ובכל שעה אפשר לכל איש ישראל להתפלל אל הקדוש ברוך הוא, כמו שפירש הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ בעל זרע קודש ע"ה (ואתחנן ד"ה ואתחנן הב'): 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר', שלא אמר באיזה עת דיבר שעליה אמר 'בעת ההיא', ללמדנו שבכל עת ועת יתפלל האדם לפי העת ההיא שנמצא עומד בה, יהיה העת איזה עת שרק יהיה.

לא להמתין להתעוררות העליון ורוח ממרום

כענין זה מובא בשם המגיד מקוזניץ ע"ה (ראה באר משה ויחי ד"ה נפתלי) לבאר הפסוק (קהלת יא ד) 'שומר רוח לא יזרע, ורואה בעבים לא יקצור', כלומר מי ששומר ומחכה עד שיערה עליו רוח ממרום והתעוררות העליון להתפלל ולעבדו יתברך שמו, איש כזה לא יזרע זריעה בעבודת השם לעולם, ואילו 'רואה בעבים' היינו מי שרואה להתפלל ולעבוד את השם אף כשהוא נמצא בעביות וכאילו עב הענן סך בעדו שאין מוחו בהיר כל כך, ואף על פי כן מתחזק ועובד עבודתו, 'לא יקצור', זה האיש לא יקצר לעולם בעבדות הבורא ברוך הוא.

ה' יתברך שומע תפילת כל פה - אף מיהודי הפשוט ביותר

כך הוא ממש בבחינת נפש, שאין איש מבני ישראל שאינו מסוגל להתפלל ולעבוד את השם יתברך, ובכל מדרגה שהוא הקב"ה שומע בקשותיו, כמו שאומרים בתפילת שמונה עשרה 'כי אתה שומע תפילת כל פה עמך ישראל ברחמים', שאף אם התפילה היתה בבחינת 'פה', דהיינו מן השפה ולחוץ ובלי כוונה, אף על פי כן הוא יתברך שומע ומקבל צעקתו.

ועל זה אמר הכתוב 'והפיץ ה' אתכם בעמים באורך הגלות, ואחר כך 'ובקשתם משם את ה' אלקיך', אם משם מתוך הגלות המר תבקש את ה' אלקיך, אפילו בקשה קטנה בלב, בכל זאת אחר כך יתקיים בך 'ומצאת' דהיינו דבר חדש שלא חשב עליו, מבקשה המועטת שלך אחר כך תמצא יותר ויותר 'כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך'.

שלא יהיה לבך חלוק על המקום

בענין זה כתב הבית אהרן (ויצא ד"ה ויפגע ה-ב') דברים נפלאים, לפרש הכתוב (בראשית כח יא) אצל יעקב אבינו ע"ה 'ויפגע במקום', 'ויפגע' מלשון תפילה, שהתפלל לפני הקדוש ברוך הוא שבכל מקום שיהיה, לא יהא לבו חלוק על המקום, ובכל מקום יהיה לבו שווה עם המקום. והוא על דרך שפירש הרה"ק ר' שלמה מקארלין ע"ה את דברי הספרי שהובאו ברש"י בפסוק (דברים ו ה) 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך', ודרשו 'שלא יהיה לבך חלוק על המקום', ואמר הפירוש בדבריהם, אשר בכל מקום יעבוד את השם יתברך, כי יש בני אדם שהם נמצאים באיזה מקום ואינם עובדים את השם יתברך, וטענתם בפיהם שהמקום גורם לכך, כי אם היה נמצא במקום אחר בודאי היה עובד השם יתברך בכל כוחו.

על זה אמר המדרש שחלילה מלומר כן, 'שלא יהיה לבך חלוק על המקום' שאתה נמצא בו, כי אין המקום גורם שום מניעה לעבודתו יתברך, שהרי הכל מאתו יתברך שמו, וכיון שרצונו שיהיה האדם כעת במקום הזה מסתמא גלוי לפניו שזה המקום לא יגרום שום מניעה לעבודתו, רק המניעה מצד האדם.

וזה פירוש הכתוב 'ויפגע במקום', שיעקב אבינו ע"ה התפלל שבכל מקום שיהיה לא יהיה לבו חלוק על המקום ויעבוד אותו בכל מקום ומקום. ואכן מה כתוב אחר כך (בראשית כח טז-יז) 'אכן יש ה' במקום הזה וגו' מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים', כי יעקב אבינו ע"ה הרגיש

יצא לאור ע"י מכון אור לישורים
 © כל הזכויות שמורות
 אין להעתיק או לגשת ללא אישור
 מפורש בכתב ממכון אור לישורים
 עיצוב ועימוד: שוקי קנר